

Európska
komisia

Florence, Lisbon, Prague EUROPEAN CAPITALS OF CULTURE

Čo je to Európske hlavné mesto kultúry?

Európske hlavné mestá kultúry sú jedným z najuznávanejších projektov EÚ. Tento projekt iniciovala v roku 1985 vtedajšia grécka ministerka kultúry Melina Mercouriová.

Jeho hlavnou myšlienkou je, aby sa mestá stali centrom kultúrneho života v celej Európe. Vďaka kultúre a umeniu tak pomáha zlepšiť kvalitu života vo vybraných mestách a posilniť pocit spolupatričnosti. Občania týchto miest sa môžu počas celého roku zapájať do aktivít a zohrávať významnejšiu úlohu v ich rozvoji a kultúrnom vyjadrení.

Titul Európskeho hlavného mesta kultúry prináša týmto mestám nový vietor a je príležitosťou k naštartovaniu kultúrneho, spoločenského a ekonomického rozvoja. Mnohé z nich, napríklad Lille, Glasgow či Essen dokázali oživiť svoje mestské centrá, a to najmä vďaka tvorivosti, novým návštevníkom a medzinárodnému uznaniu, ktoré tento titul prináša.

Tento projekt je však prínosný pre všetkých Európanov: poukazuje na bohatstvo a rozmanitosť európskej kultúry a prináša čerstvý pohľad na našu spoločnú históriu a dedičstvo. Podporuje vzájomné porozumenie a ukazuje, ako univerzálny jazyk tvorivosti otvára Európu kultúram z celého sveta.

Hostiteľskou krajinou Európskeho hlavného mesta kultúry sa môžu stať všetky členské štáty EÚ, kandidátske krajiny aj potenciálni kandidáti na členstvo v EÚ a členovia Európskeho združenia voľného obchodu/Európskeho hospodárskeho priestoru, ktorí sú zapojení do programu Kreatívna Európa.

Hlavné mestá kultúry v roku 2020

Rijeka je prvým chorvátskym mestom, ktoré získalo titul Európskeho hlavného mesta kultúry. **Rijeka 2020** prinesie mestu celý rad nových príležitostí a medzinárodné zviditeľnenie, ktoré sa rozšíri na zvyšok Západného Balkánu. Mottom tohtoročného programu je **“Port of Diversity (Prístav rozmanitosti)”**. Vďaka stovkám projektov pripravených s viac než 250 partnermi zo 40 krajín mesto Rijeka postavilo svoj celoročný program na troch hlavných témach: voda, práca a migrácia. Tieto témy sú prepojené s jeho identitou, zároveň však upozorňujú na súčasné problémy v širšom európskom kontexte. Medzi najväčšie lákadlá programu patrí otvorenie výstavy jedného z najvýznamnejších umelcov Rijeky, maliara Davida Maljkovića; veľká medzinárodná výstava „The Sea is Glowing (More žiari)“ zasvätená novým umeleckým formám v spojení s morom; festival svetovej hudby a gastronómie „Porto Etno“; nové stále inštalácie súčasného umenia na pobreží, ako aj celá škála umeleckých

a kultúrnych podujatí vo verejných priestoroch.

Na západnej hranici Európy sa nachádza **Galway**, ktoré je tretím írskym mestom po Dublini (1991) a Corku (2005), ktoré získalo titul Európskeho hlavného mesta kultúry. Hlavným mottom programu **Galway 2020** je **„Let the Magic In (Otvorte dvere kúzlu)”**. Bude sa venovať typicky írskym témam, ako je jazyk, krajina a migrácia, ktoré sú takisto dôležité pre Európu a rezonujú po celom kontinente. Medzi najvýznamnejšie podujatia patrí **„Hope it rains (Snáh' zaprší)”**, ktoré ako zdroj inšpirácie využíva typické galwayské počasie; slávnosti svetovej literatúry vrátane uvedenia novej divadelnej interpretácie jednej z najstarších epických básnických skladieb na svete, eposu o Gilgamešovi a čítanie úryvkov z Homérovej Odysei na plážach v Galway, ako aj nové inštalácie svetových umelcov, ktoré oslavujú krásy regiónu Connemara a galwayského grófstva. Program Galway 2020 sa podľa tradície štyroch ročných období pôvodného keltského kalendára: Imbolcu, Bealtaine, Lughnasi a Samhainu začne vo februári 2020 a bude pokračovať až do konca januára 2021.

PÁR
ČÍSEL

35
rokov

projektu
Európske
hlavné mestá
kultúry

Od roku 2021 budú každý rok vybrané

dve Európske hlavné mestá kultúry a každý

tretí rok k nim pribudne tretie hlavné mesto z niektorej z kandidátskych krajín, potenciálnych kandidátov na členstvo v EÚ alebo členov Európskeho združenia voľného obchodu/Európskeho hospodárskeho priestoru

Stať sa Európskym hlavným mestom kultúry prináša skutočné a dlhotrvajúce výhody. Tento titul od svojho vzniku pomohol...

Upevniť pocit spolupatričnosti

V roku 2019 bola účasť obyvateľov mesta Plovdiv v Bulharsku na kultúrnych podujatiach štandardom. Podarilo sa to najmä vďaka nárastu možností kultúrneho vyžitia a rozmanitosti týchto podujatí po celom meste vrátane rómskej osady Stolipinovo.

Mestu Leeuwarden v Holandsku (2018) sa podarilo naviazať veľmi dobrý kontakt so svojimi obyvateľmi, ktorí neboli len divákmi, ale aj producentmi Európskeho hlavného mesta kultúry. 70 % frízskeho obyvateľstva bolo priamo zapojených do rôznych projektov a 10 % pomáhalo ako dobrovoľníci. Vznikla tak nová frízka amatérska scéna.

V španielskom meste Donostia-San Sebastián (2016) sa miestni obyvatelia zapojili do približne 60 % projektov. Vďaka tomu sa podarilo naplniť cieľ väčšej súdržnosti a upevniť vzájomné porozumenie a rešpekt.

Regenerovať mestá

Francúzske mesto Marseille sa v roku 2013 fyzicky zmenilo vďaka novým prírastkom, ako je Múzeum európskej a stredomorskej civilizácie. Európske hlavné mesto kultúry bolo súčasťou investičného projektu na výstavbu novej kultúrnej infraštruktúry vo výške viac

ako 600 miliónov eur. Tento projekt sa stal súčasťou dlhodobého programu na revitalizáciu mesta vo výške niekoľkých miliárd eur. Program Marseille 2013 pomohol stimulovať dodatočných 16,5 milióna eur od 207 súkromných investorov.

V Košiciach sa v roku 2013 spojil súkromný sektor s miestnymi univerzitami, aby spoločne premenili toto priemyselné mesto a poukázali na jeho kreatívny potenciál. Vďaka tejto spolupráci a novej kultúrnej infraštruktúre sa Košice stali hlavným turistickým uzlom Karpát.

Prepojiť mestá so zvyškom Európy

V dánskom meste Aarhus sa v roku 2017 zapojilo do programu viac ako 1 200 medzinárodných umelcov a 80 % projektov sa uskutočnilo vďaka zahraničným partnerom a kultúrnym výmenám v rámci Európy.

V roku 2016 navštívilo poľské mesto Vroclav 5,2 milióna návštevníkov, z toho 1,6 milióna z iných krajín, čo prispelo k nárastu cestovného ruchu počas celého roku.

Stimulovať ekonomickú aktivitu

Odhaduje sa, že každé 1 euro investované v belgickom meste Mons v roku 2015 prinieslo do miestneho hospodárstva 5,5 až 6 eur.

V roku 2018 navštívilo mesto Leeuwarden a frízsky región rekordných 5,8 milióna turistov. Odhadovaný vplyv na hospodárstvo vrátane výdavkov turistov a výnosov v kultúrnom sektore predstavuje 300 miliónov eur.

Vroclavský kultúrny a kreatívny priemysel zaznamenal v roku 2016 viac ako 40 % zvýšenie obratu.

Vedeli ste, že...

... mesto Vroclav prilákalo v roku 2016 jednu z najvyšších investícií v histórii programu vo výške 615 miliónov eur?

... nórske mesto Stavanger sa v roku 2008 podarilo usporiadať medzinárodné spolupráce, koprodukcie a kultúrne výmeny s viac ako 50 krajinami?

... počas Bruselského hostenia Európskeho hlavného mesta kultúry v roku 2000 sa konala prvá Zinneke Parade, ktorá sa odvtedy koná každé dva roky?

... svetovo známy estónsky skladateľ Arvo Pärt zložil svoju slávnú skladbu *Adam's Lament* ako súčasť spolupráce medzi Istanbulom (2010) a Tallinnom (2011)?

62 MIEST

získalo titul Európske hlavné mesto kultúry,

od **Atén** v roku 1985
po **Rijeku**
a **Galway**
v roku 2020

- 2021 **Temešvár** (Rumunsko)
- ⋮
- ⏏ **Elefsina** (Grécko)
- ⏏ **Novi Sad** (Srbsko, kandidátska krajina)
- 2022 **Kaunas** (Litva)
- ⏏ **Esch** (Luxembursko)
- 2023 **Veszprém** (Maďarsko)
- 2024 **Tartu** (Estónsko)
- ⋮
- ⏏ **Bad Ischl** (Rakúsko)
- ⋮
- ⏏ **Bodø** (Nórsko, člen Európskeho združenia voľného obchodu/Európskeho hospodárskeho priestoru)

6 ROKOV

Výber Európskeho hlavného mesta kultúry začína minimálne 6 rokov vopred, aby mestá mali dost času na:

- ZAPOJENIE svojich občanov a zástupcov kultúrneho, ekonomického a spoločenského sektoru,
- PRÍPRAVU ambiciózneho programu, ktorý je súčasťou ich celkovej stratégie rozvoja a
- NAPROJEKTOVANIE novej kultúrnej infraštruktúry na začiatok ich hostovania